

JULIA KRAJCARZ

Uniwersytet Jagielloński, Biblioteka Jagiellońska

 <https://orcid.org/0000-0001-5098-3357>

DOI: 10.26106/45TV-ZA70

PAŃSTWOWA BIBLIOTEKA BEJAZYDA W STAMBULE

Obok Tureckiej Biblioteki Narodowej (tur. *Milli Kütüphane*) zlokalizowanej w stołecznej Ankarze, Państwowa Biblioteka Bejazyda, powszechnie znana pod krótszą nazwą jako Biblioteka Bejazyda (tur. *Bevizit Devlet Kütüphanesi*) w Stambule jest dziś najważniejszą instytucją gromadzącą, katalogującą i udostępniającą wszelkiego rodzaju druki na terenie Republiki Tureckiej. Jednocześnie jest najstarszą publiczną biblioteką turecką, powstałą z inicjatywy państwa, otwartą dla szerokiego grona czytelników. Jej rola w dziejach tureckiego bibliotekoznawstwa może być porównana do znaczenia Biblioteki Jagiellońskiej dla bibliotekoznawstwa polskiego. Ani Biblioteka Bejazyda, ani Biblioteka Jagiellońska nie są bibliotekami narodowymi, a jednak gromadzą wszelkie druki ukazujące się na terenie krajów ich lokalizacji, mają szczególne znaczenie w historii szkolnictwa wyższego oraz ważne i bogate zbiory o ogromnym znaczeniu dla własnych kultur. Ponadto obydwie znajdują się w dawnych stolicach, odpowiednio w Stambule i Krakowie.

FUNDATOR MECZETU

Mimo iż nazwa instytucji odwołuje się do sułtana Bejazyda, nie on był fundatorem tej księżnicy. Sułtan żył na przełomie XV i XVI wieku, natomiast biblioteka została założona w XIX wieku w części budynków należących do zabudowań tzw. *küllüye*, czyli kompleksu budynków przymeczetowych, których fundatorem był sułtan Bejazyd II.

Bejazyd II urodził się w 1447 roku jako syn sułtana Mehmeda II i greckiej lub albańskiej nałożnicy. Jego ojciec jest znany w historiografii jako Zwycięzca (tur. *Fatih*), który w 1453 roku doprowadził do podboju Konstantynopola i uczynił z tego miasta stolicę rozrastającego się imperium Osmanów. Bejazyd otrzymał staranne wykształcenie, potrafił posługiwać się kilkoma językami. Wykazywał biegłość zarówno w dziedzinie nauk ścisłych, jak i literaturze oraz filozofii. Najbardziej jednak upodobał sobie teo-

logię muzułmańską. Po śmierci Mehmeda w 1481 roku przejął władzę, mimo iż w kolejce do tronu wyprzedzał go, z racji starszeństwa, jego brat Dżem (tur. *Cem*). Bejazyd miał poparcie wojsk janczarskich. Wstępując na tron, został ósmym z kolei sułtanem państwa Osmanów i drugim władcą panującym w Konstantynopolu – Stambule; nosił imię Bejazyd II, a znany był jako Pobożny (tur. *Veli*). Pozbawiony tronu księżę Cem szukał pomocy wojskowej i poparcia w Europie. Niektóre państwa były skłonne mu pomóc w odzyskaniu, a właściwie uzyskaniu korony Imperium Osmańskiego. Księżę Cem został jednak podstępnie zgładzony, a państwa europejskie nie zaatakowały wojsk Bejazyda. Prowadzona przez sułtana polityka zagraniczna i dokonane podboje doprowadziły do znacznego rozrostu terytorium państwa Osmanów, zarówno w Europie, Azji, jak i Afryce.

Bejazyd II nie tylko podbijał nowe tereny, ale także dbał o rozwój sztuki i nauki. Założył specjalny fundusz dla naukowców, artystów i pisarzy. Sam publikował wiersze, zwyczajowo pod pseudonimem. Był fundatorem licznych budowli, spośród których za najważniejsze uchodzą dwa wielkie kompleksy meczetowe: w niedawnej stolicy Edirne (Adrianopol) oraz w Stambule. Pod koniec XV wieku przyjął żydowskich uchodźców, wypędzonych z Hiszpanii przez Królów Katolickich, Ferdynanda i Izabelę. Sefardyjczy, zajmujący się handlem i bankowością, osiedlili się licznie w miastach Bałkanów, Stambule, Izmirze, bardzo przyczyniając się do rozwoju gospodarczego i finansowego imperium Osmanów na początku XVI wieku¹. Bejazyd II zmarł nagle 26 maja 1512 roku, prawdopodobnie został otruty².

KOMPLEKS MECZETOWY³

Zabudowania meczetowe fundacji Bejazyda II powstawały w latach 1501–1506. Nie wiadomo, kto był ich projektantem – Mimar (czyli Architekt) Kemaleddin, Hayrettin czy Jakubszach. Na miejsce zlokalizowania zespołu budowli wybrano dawny plac Teodozjusza, utworzony jeszcze za czasów rzymskich. W czasach bizantyńskich istniał w jego obrębie kościół, z którego materiał prawdopodobnie częściowo użyto do budowy meczetu i jego zabudowań. Meczet Bejazyda uważa się za drugi sułtański powstały w Stambule, po meczecie Fatiha. Jednocześnie jest to najlepiej zachowany, najstarszy meczet sułtański w dawnej stolicy Imperium Osmańskiego. Meczet Fatiha uległ bowiem poważnemu zniszczeniu w czasie trzęsienia ziemi w XVIII wieku i nie zachował pierwotnej formy. Do dziś swój pierwotny wygląd zachowała spora część meczetu Bejazyda. On także ulegał zniszczeniom, na przykład w czasie tak zwanego „małego końca świata”, czyli trzęsienia ziemi w 1509 roku. W XVI wieku przy aranżacji meczetu pracował także słynny Mimar Sinan. Najstarsza część Stambułu, dawnego Konstantynopo-

¹ C. Roth, *Le Monde des Sefardim*, [online] <http://sefarad.org/lm/038/1.html> [dostęp: 10.12.2018].

² J. Freely, *Prywatne życie sułtanów. Sekrety władców Imperium Osmańskiego*, Kraków 2017.

³ Y. Yücel, A. Sevim, *Türkiye tarihi. 2, Osmanlı dönemi (1300–1566)*, Ankara 1990, s. 378.

la, podobnie jak Rzym, położona jest na siedmiu wzgórzach. Na trzecim z nich znajdują się zabudowania meczetu Bejazyda⁴.

Meczet ma cechy pośrednie pomiędzy architekturą sakralną tak zwaną anatolijską, a nowym typem, określanym jako wczesna klasyczna architektura osmańska⁵. Reliktem dawnych form jest obszerne podwórze (tur. *avlu*) w typie atrium, na planie prostokąta, poprzedzające wejście główne do meczetu. Meczet posiada dwa minarety, umieszczone symetrycznie przy bocznych ścianach podwórza, nie przy głównej bryle meczetu. Dzieciniec okalają podcienia podparte na bizantyńskich, porfirowych kolumnach. Za meczetem założono niewielki ogród, w nim można podziwiać mauzoleum fundatora, sułtana Bejazyda II, jego córki Seldżuka (tur. *Selcuk Hatun*) oraz wielkiego wezyra działającego w XIX wieku, Kodża Mustafy Reszyta Paszy. Meczet Bejazyda powszechnie jest określany jako „meczet gołębi”. Z nazwą tą wiąże się wiele legend, między innymi o pomocy sułtana fundatora dla handlarki gołębi. Do dziś mury meczetu i plac przed nim obsiadają codziennie setki tych ptaków.

Na zachód od meczetu znajduje się budynek medresy, czyli wyższej szkoły koranicznej, który wchodzi w skład kompleksu (tur. *külliyeye*)⁶. Dziś mieści się w nim Muzeum Sztuki Kaligraficznej (tur. *Hat Sanatlar Müzesi*). Po przeciwnej stronie meczetu w kompleksie wybudowano szkołę podstawową (tur. *mektep*) z majestatycznym liwanem, czyli rodzajem monumentalnego, przesklepionego wejścia, charakterystycznego dla wcześniejszej tureckiej architektury sakralnej z Anatolii oraz budownictwa perskiego. W pobliżu Uniwersytetu Stambulskiego przetrwały także budynki łaźni, dziś użytkowane jako magazyn. Przy wschodniej, zewnętrznej ścianie dziedzińca meczetu utworzono zabudowania handlowe, przeznaczone dla kupców, antykwariuszy i zbieraczy książek. Miejsce to funkcjonuje do dziś i jest znane jako Targ Antykwariuszy (tur. *Sahaflar Çarşısı*)⁷.

Zwyczajowo wielkie kompleksy, takie jak fundacja Bejazyda zawierały także kuchnię i stołówkę (tur. *imaret*), gdzie mogli dostać posiłek biedni, chorzy, a także uczniowie oraz studenci medresy. Z zabudowaniami gospodarczymi sąsiedował budynek karawanseraju (tur. *kervansaray* lub *han*), czyli zajazdu dla podróżnych, zaopatrzonego w miejsca noclegowe dla ludzi i stajnie dla zwierząt. Przez stulecia zabudowania *imaret* i karawanseraju straciły swą pierwotną funkcję i były użytkowane tylko jako stajnie, nieremontowane popadły w ruinę, z której podniosła je adaptacja na cel nowej fundacji sułtana Abdulhamida – bibliotekę.

⁴ J. K r a j c a r z, E. S i e m i e n i e c - G o ł a ś, *The mosques of Istanbul. Names, history and legends*, Kraków 2014, s. 59.

⁵ T. Ö z, *Istanbul camileri*, Istanbul 1997, s. 82.

⁶ M. D e m i r s a r, *Stambul*, Warszawa 2003, s. 71.

⁷ V. A b l e, *Stambul*, Warszawa 2011, s. 74.

FUNDATOR BIBLIOTEKI⁸

Nazwa najstarszej tureckiej biblioteki państwowej nosi imię sułtana Bejazyda II, ale jej fundatorem był jego daleki potomek, sułtan Abdulhamid II (tur. *Abdülhamit*). Władca ten żył w latach 1842–1918, a panował od 1876 roku, do rewolucji w roku 1909 roku. Wstąpił na tron w wyniku przewrotu pałacowego, po odsunięciu od władzy jego niepoczytalnego brata Murada V. Nowy władca zastał skarb państwa w opłakanym stanie. Pod wpływem namów polityków z kręgu młodoosmańskiego sułtan wprowadził odważne, reformatorskie zmiany: nadał konstytucję oraz pozwolił na utworzenie parlamentu.

Szybko zdecydował się ukrócić nowatorski, demokratyzujący trend, rozwiązał parlament, zawiesił konstytucję, a przez następne lata rządził despotycznie i nieudolnie, wietrząc spiski. Za jego panowania miało miejsce jednak wiele dalekowzrocznych posunięć. Niektóre wzorowane były na decyzjach władców zachodnioeuropejskich. *De facto* finanse państwa kontrolowały europejskie spółki i rządy. Największą inspiracją dla sułtana było wzbudzanie i wzmacnianie ducha narodowego, również na wzór zachodnioeuropejski. Ideą przyświecającą sułtanowi był panislamizm⁹. Za jego panowania doszło do kilkakrotnych rzezi Ormian oraz pogromu Greków. Pomimo niechlubnych przykładów narastających nastrojów nacjonalistycznych, podejmowano decyzje, które miały doprowadzić do wzmocnienia państwa. Za panowania tego sułtana pojawiły się próby unowocześnienia transportu, poprzez nadanie zachodnim firmom koncesji na budowę kolei na terenie Imperium Osmańskiego, co ostatecznie uzależniało osmańskie koleje od rządów zagranicznych.

Sułtan wspierał budowę meczetów, szpitali, szkół, a także, wzorem zachodnich państw, zdecydował się na utworzenie państwowej biblioteki o charakterze naukowym, która miała być odpowiedzialna za zbieranie, porządkowanie, katalogowanie, udostępnianie ważnych zabytków piśmiennictwa i druku na terenie Imperium Osmańskiego. Inspiracją dla niego były biblioteki w Londynie, Paryżu i Berlinie.

Na siedzibę biblioteki wybrano stołeczny Stambuł i prestiżową, centralną lokalizację w sąsiedztwie jednego z najważniejszych meczetów miasta i państwa, w pobliżu głównej osi komunikacyjnej zwanej *Divanyolu* i starego pałacu sułtańskiego *Topkapı*. Na potrzeby nowo tworzonej instytucji zaadaptowano popadające w ruinę zabudowania wchodzące niegdyś w skład kompleksu przy meczecie Bejazyda.

⁸ G. Z a j ą c, *Ciało twoje, kości moje... Rodzina i szkoła epoki Abdülhamita II w świetle tureckiej autobiografii*, Kraków 2018, s. 40.

⁹ Panislamizm – pogląd religijny i polityczny głoszący potrzebę politycznego i kulturalnego zjednoczenia wszystkich wyznawców islamu, [online] <https://sjp.pl/panislamizm> [dostęp: 7.12.2018].

HISTORIA BIBLIOTEKI BEJAZYDA¹⁰

Oficjalne otwarcie instytucji o nazwie Powszechna Biblioteka Osmańska (osm. *Kütüthane-i Umum-i Osmani*) nastąpiło 24 czerwca 1884 roku. Pierwszą pozycją dostępną dla czytelników była tak zwana Historia Naima – historia Imperium osmańskiego obejmująca XVI i XVII wiek, autorstwa urzędnika Mustafy Naima. Początkowo w skład zasobu bibliotecznego weszły rękopisy pochodzące z niewielkich bibliotek funkcjonujących przy meczetach, siedzibach bractw sufickich, mauzoleach ważnych postaci. Te biblioteki, niekiedy mieszczące się w pojedynczych szafach, wchodziły w skład fundacji mecenasów lub fundatorów meczetów. Wiele takich instytucji istniało wówczas w Stambule, spora ich część uległa zniszczeniu i stopniowemu rozproszeniu. Publiczna biblioteka sułtańska była szansą na uratowanie tych zbiorów, początkowo głównie teologicznych. Z inicjatywy sułtana Abdulhamida, ministra edukacji Mustafy Nuri Paszy oraz wielkiego wezyra Mehmeda Saida Paszy na pierwsze pomieszczenia nowej biblioteki wybrano dawny *imaret* i karawanseraj przy meczecie Bejazyda. Były to budowle wzniesione na początku XVI wieku (1501–1506), przez dłuższy czas nieużywane, nadały się do dogodnej adaptacji.

Pomieszczenie z kopułą, dawniej prawdopodobnie miejsce, gdzie wydawano jedzenie potrzebującym, zaadaptowano na czytelnię. Budynki okalały reprezentacyjny dziedziniec z fontanną pośrodku. Adaptacji dokonał architekt Ohannes Kalfa. Prace aranżacyjne trwały 8 lat (1884–1892). Utworzona z inicjatywy sułtańskiej biblioteka od początku podlegała Ministerstwu Oświaty.

Trzy lata po otwarciu biblioteki zbiory powiększyły się do 4164 obiektów. Początkowo stałymi czytelnikami byli głównie członkowie sułtańskiego dworu, którzy tradycyjnie po oficjalnej piątkowej modlitwie z sułtanem przychodzili do biblioteki. Każdy z nich pogrążał się w lekturze w swoim ulubionym fotelu. W czasie wojen bałkańskich (1912–1913), pierwszej wojny światowej (1914–1918) oraz tureckiej wojny wyzwolenczej (1919–1922) budynek biblioteki służył jako magazyn broni. Po wojnach bałkańskich i utracie terenów imperium osmańskiego na Bałkanach do biblioteki trafiły 8054 obiekty z przymeczetowych i przymedresowych księżnic z miejscowości, które pozostały poza granicami kraju. W ten sposób uratowano je przed rozproszeniem i zniszczeniem. Po zmianie ustroju i przekształceniu państwa z sułtanatu w republikę biblioteka nie zmieniła charakteru działalności, będąc niezmiennie pod auspicjami Ministerstwa Oświaty.

W 1934 roku ukazało się rozporządzenie prezydenta Mustafy Atatürka, według którego jeden egzemplarz każdego druku ukazującego się na terenie Republiki Tureckiej miał być deponowany i przeznaczony do użytku w Bibliotece Bejazyda. W latach 1896–1939 nieprzerwanie dyrektorem biblioteki był Saip Sendżer (tur. *Saip Sencer*), znany z niekonwencjonalnych zachowań, na przykład z uwagi na wielką liczbę gryzoni grasujących w starych murach biblioteki, zdecydował się na trzymanie kotów w czytelniach i magazynach oraz dogłądanie i karmienie okolicznych zwierząt. Czytelnicy nazy-

¹⁰ M. G ö k m a n, *Beyazıt Umumi Kütüphanesi*, İstanbul 1956.

wali odtąd to miejsce „kocią biblioteką”. Była pierwszą księżnicą w Turcji, w której założono własną pracownię oprawy książek.

Od 1942 roku zaczęto w Bibliotece Bejazyda wprowadzać fiszki katalogowe, co wówczas było podejściem nowoczesnym w katalogowaniu. Cztery lata później przeprowadzono pierwszy remont biblioteki, który objął wydzielenie sali koncertowej. W kolejnych latach księżnica się rozrastała, w 1950 roku posiadała 40-tysięczny zbiór. W 1952 roku utworzono w bibliotece oddział dziecięcy, który po kilku latach został zamknięty z powodu braku pomieszczeń dla ciągle powiększających się zbiorów podstawowych. W 1974 roku brak przestrzeni był tak kłopotliwy, iż na dalsze sale biblioteki zaadaptowano sąsiedni, XIX-wieczny budynek dawnej Szkoły Stomatologicznej. W 1992 roku w bibliotece utworzono specjalny dział dla czytelników niewidomych.

W 2003 roku w Bibliotece Bejazyda nastąpiła bardzo ważna zmiana, do jej zbiorów włączono bowiem największą prywatną kolekcję prasy tureckiej, znaną pod nazwą *Hakkı Tarık Us Kütüphanesi*, która dotąd mieściła się w sąsiednim budynku dawnej szkoły podstawowej w kompleksie meczetowym. Odtąd zbiory Biblioteki Bejazyda zawierają największy w Turcji zbiór prasowy, dostępny dla czytelników. Kolekcja prasowa została zdigitalizowana.

WSPÓŁCZESNOŚĆ BIBLIOTEKI

Obecnie omawiana instytucja działająca pod nazwą Państwowa Biblioteka Bejazyda (tur. *Beyazıt Devlet Kütüphanesi*) podlega specjalnemu dyrektoriatowi w obrębie Ministerstwa Kultury i Turystyki Republiki Tureckiej. Biblioteka ma charakter naukowy i służy przede wszystkim naukowcom. Instytucja znajduje się w Stambule, przy ulicy Turan Emeksis Sokağı 6, w dzielnicy Beyazıt. Po remoncie, który rozpoczęto w 2009 roku, najstarsza biblioteka państwowa należy do najnowocześniejszych w kraju. Wykonawcy renowacji i nowej aranżacji biblioteki zostali wyróżnieni licznymi krajowymi i międzynarodowymi nagrodami za umiejętną konserwację, usunięcie elementów wcześniejszych, mniej udanych odnów i dostosowanie XVI-wiecznych budynków do potrzeb współczesnych użytkowników. W czasie remontu odkryto fundamenty bizantyńskiego kościoła, na których wzniesiono zabudowania meczetowe. Pozostałości te wyeksponowano w podłodze biblioteki. Podcieniowy dziedziniec przeszklono, uzyskując ciekawe połączenie oryginalnej, dawnej przestrzeni z nowoczesnością. Najstarsze księgi i druki umieszczono w przeszklonych pokojach-szafach, doświetlanych naturalnym światłem. Użytkownicy mają do dyspozycji salę konferencyjną na 50 osób, niewielką salę muzealną mieszczącą jednocześnie 20 zwiedzających, laboratorium językowe dla 30 osób, salę kinową i telewizyjną oraz cztery przestrzenie czytelnicze przeznaczone dla 300 osób. Obecnie zbiór liczy ponad milion obiektów, z czego około 813 tysięcy to książki drukowane, 5 tysięcy audiobooków, ponad 30 tysięcy czasopism, 55 tysięcy gazet oraz 11 tysięcy rękopisów. Biblioteka posiada ponad 63 tysiące obiektów innych niż książki, a są to plakaty, pocztówki, mapy, banknoty, broszury.

Biblioteka ma niezwykle cenny zbiór starodruków i rękopisów. Jest największą w Turcji instytucją gromadzącą zbiory dawnych osobistych bibliotek osób należących do rodziny sułtańskiej lub członków rządu. Cenne zbiory zawierają obiekty w języku osmańskim, arabskim, perskim, łacinie lub innych językach europejskich. Za niezwykle cenny uważa się zbiór ponad 900 albumów fotograficznych wchodzących niegdyś w skład osobistej kolekcji założyciela biblioteki, sułtana Abdulhamida. Liczy on blisko 37 tysięcy zdjęć przedstawiających obiekty zarówno stambulskie, jak i z innych miast Imperium Osmańskiego oraz różnych miejsc w Europie.

Dyrektor Państwowej Biblioteki Bejazyda Abdülkadir Öztürk kieruje 36 pracownikami naukowymi i 14 pracownikami obsługi administracyjnej i technicznej. W 2017 roku w bibliotecznym systemie zarejestrowanych było 100,9 tysięcy czytelników, krajowych i zagranicznych. Warunkiem zapisu do biblioteki jest okazanie dowodu tożsamości, opłata nie jest pobierana. Za opłatą można zamówić wydruki ksero lub płyty CD ze wskazanymi treściami. Od 2017 roku biblioteka działa codziennie przez całą dobę.

Mankamentem biblioteki jest strona internetowa¹¹ funkcjonująca tylko w tureckiej wersji językowej. Biblioteka jest obecna w mediach społecznościowych, takich jak Facebook, Instagram, Twitter oraz kanał na YouTube, gdzie informuje o bieżących wydarzeniach.

Biblioteka Bejazyda ulokowana jest w sercu Stambułu w dawnym kompleksie meczetu sułtana Bejazyda II, w sąsiedztwie obiektów o szczególnym znaczeniu dla kultury tureckiej. W pobliżu ustawiono pomnik Ibrahima Müteferriki, pierwszego drukarza Imperium Osmańskiego, żyjącego w XVIII wieku. Tuż obok znajduje się słynny, nie tylko w Turcji, Targ Antykwariuszy, sąsiadujący z istniejącą od 1950 roku kawiarnią artystyczno-literacką *Küllük Kahvesi*. W północnej części Placu Bejazyda znajduje się brama do głównego kampusu Uniwersytetu Stambulskiego. Z drugiej strony kampusu znajduje się słynny meczet sułtana Sulejmana (tur. *Süleymaniye*). Na wschód od zabudowań najstarszej biblioteki tureckiej, w tym samym kwartale zabudowań, mieści się oddział Biblioteki Rękopisów (dzielnicy) Bejazyd (tur. *Beyazit Yazma Eserler Kütüphanesi*) oraz jedna z bram wiodących do słynnego Krytego Bazaru, a w zachodniej części Placu stoi budynek dawnej medresy – dziś Muzeum Sztuki Kaligraficznej. Sama instytucja biblioteki dodaje jeszcze większego splendoru tej dzielnicy miasta.

Wizyta w księżnicy stwarza możliwość dostępu do każdego tureckojęzycznego druku, który ukazał się w okresie od 1934 roku do dziś w Turcji oraz najbogatszego zbioru tureckiej prasy, a także do zbioru rękopisów osmańskich, jednego z najcenniejszych w Turcji. Zmodernizowana według najnowszych trendów biblioteka jest miejscem dogodnym dla pracy naukowej, a oryginalne wnętrza i XVI-wieczne mury dodają tej pracy szczególnego uroku.

¹¹ *Beyazit State Library*, [online] <http://www.beyazitdevletkutup.gov.tr/> [dostęp: 30.11.2018].

BIBLIOGRAFIA

- Able V., *Stambul*, Warszawa 2011.
Beyazit State Library, [online] <http://www.beyazitdevletkutup.gov.tr/> [dostęp: 30.11.2018].
Demirsar M., *Stambul*, Warszawa 2003.
Freely J., *Prywatne życie sultanów. Sekrety władców Imperium Osmańskiego*, Kraków 2017.
Gökman M., *Beyazit Umumi Kütüphanesi*, İstanbul 1956.
Krajcarz J., E. Siemieniec-Golaś, *The mosques of Istanbul. Names, history and legends*, Kraków 2014.
Öz T., *Istanbul camileri*, İstanbul 1997.
Roth C., *Le Monde des Sefardim*, [online] <http://sefarad.org/lm/038/1.html> [dostęp: 10.12.2018].
Yücel Y., Sevim A., *Türkiye tarihi. 2, Osmanlı dönemi (1300–1566)*, Ankara 1990.
Zajac G., *Ciało twoje, kości moje... Rodzina i szkoła epoki Abdülhamita II w świetle tureckiej autobiografii*, Kraków 2018.

STRESZCZENIE

Tekst prezentuje historię Państwowej Biblioteki Bejazyda w Stambule, najstarszej księżnicy w Turcji, utworzonej z inicjatywy państwa w 1884 roku. Biblioteka ma charakter naukowy, jest otwarta zarówno dla czytelników tureckich, jak i zagranicznych, których liczba obecnie wynosi ponad 100 tysięcy. Instytucja ta przechowuje i udostępnia cenne i liczne zbiory prasy, rękopisów, a także egzemplarze każdego tureckiego druku, który ukazał się w Turcji od 1934 roku. Dla czytelników udostępniono dotychczas ponad milion obiektów, z czego ponad 800 tysięcy to drukowane książki. Zbiór biblioteki należy do najcenniejszych w Turcji i ma szczególne znaczenie przede wszystkim dla badań historycznych. Mieści się w centralnym miejscu Stambułu, w sąsiedztwie meczetu Bejazyda, Uniwersytetu Stambulskiego, meczetu Sulejmana, Krytego Bazaru, Targu Antykwariuszy i Muzeum Sztuki Kaligraficznej.

SŁOWA KLUCZOWE:

Turcja, Stambul, Państwowa Biblioteka Bejazyda, sułtan Bejazyd II, sułtan Abdulhamit II

BEYAZIT STATE LIBRARY IN ISTANBUL

SUMMARY

The paper presents the history of the Beyazit State Library in Istanbul, the oldest library in Turkey, created on the initiative of the Turkish state in 1884. This is a research library, visited by both Turkish and foreign patrons, whose number has now exceeded 100,000. The institution has preserved and provided access to a number of valuable collections of press, manuscripts, as well as copies of every Turkish publication that has been printed in Turkey from 1934. Over 1 million items have been made available to patrons, of which over 800,000 are printed books. The collections of the library are one of the most treasured in Turkey and of particular importance for historical research. It is located in the centre of Istanbul, near Beyazit Mosque, the Istanbul University, the Süleymaniye Mosque, the Grand Bazaar, the Antiquarian Market, and the Museum of Calligraphic Art.

KEYWORDS:

Turkey, Istanbul, Beyazıt State Library, Sultan Bayezid II, Sultan Abdul Hamid II

Il. Plac przed meczetem Bejazyda i biblioteką jego imienia. Fot. autor.

